

דף מקשר

פנינים וחידושים חידות והלכות על

הדף היומי

'דף אחד שמקשר עם אחד לאב אחד'

מהנאמר בשיעור הדף היומי בבית הכנסת התאחדות האברכים פרדס כץ

פרשת ויצא ט' כסלו התשפ"ו

דבר העורך

מסכת זבחים ע' – ע"ו

הדף אליבא דהלכתא

סיפר הרב גואל אלקריף שליט"א: אחת המהפכות בסמינר חשוב בירושלים, נכנסה נרגשת לחדר מורות וסיפרה למורות על בחורה מאוד מיוחדת שלמדה אצלם. חייה היו קשים ביותר: אביה אסיר, אמא חולת נפש, והדודים רחוקים מתורה ומצוות, המשפחה הרוסה, וכל משען כלכלי איננו. היא חיה בפנימייה לבנות ממקרים מורכבים, ולמרות כל אבני הנגף שהונחו בדרכה, לא הייתה בה טיפת מרירות. היא תמיד שמחה, תמיד מאמינה, ותמיד מסתכלת איך להתקדם בחיים. כשהגיע זמנה להינשא, פנה מנהל הפנימייה לארגון "מענטש" – ארגון המאתר גברים מחו"ל שמוכנים לאמץ בנות חסרות כל. אחד מהגברים שמע את סיפורה, התרגש, והחליט שהוא מחתן אותה. המורה שסיפרה זאת הוסיפה שגם היא עצמה פרסמה למכירה את דירתה – דירת 5 חדרים בסנהדריה המורחבת, במחיר 2.3 מיליון, אך לא נמצאו קונים משום שחשבו שהמחיר גבוה (היום זה נחשב נמוך). יום אחד היא יורדת לקניות ורואה את אותה תלמידה עם מתווך דירות. המורה אמרה לה שיש לה דירה למכירה, והבת ביקשה לראות אותה. המורה אמרה לה: "זו דירה יקרה, איך תוכלי לקנות?" אך הבת התעקשה. הן עלו, ראו – והבחורה רצתה את הדירה. המורה שנדהמה, שאלה: "מאיפה יש לך כסף?" והנערה סיפרה שהגביר מארה"ב נתן לה מיליון דולר – לדירה, לריהוט ולחנותה. "תקני דירה למגורים ועוד אחת להשקעה", הוא אמר לה. המהפכה הוסיפה: "אנשים ממשפחות מסודרות לא מגיעים לסכומים כאלה. אבל מי שחיה עם אמונה, בלי מרירות, ומאמינה שהקב"ה יכול לפתוח לה דלתות – אצלה אין שאלות איך הניסים קורים".

בפרשתנו יעקב אבינו מגיע לבאר. הוא רואה שהיא מכוסה באבן גדולה, והרועים יושבים בחוסר מעש, ואז מתנהל בינו לבינם דרשי: יעקב פונה אליהם ואומר להם: "השקו הצאן ולכו רעו" – והם עונים לו: "לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים". וידועה הקושיה: וכי יעקב לא ראה שהאבן גדולה? וביאר בעל האמרי אמת זי"ע (הובא בליקוטי יהודה) שהוא הוכיח אותם: אל תחליטו מראש שאינכם יכולים. אדם אינו רשאי לשבת באפס מעשה בגלל מחשבה שהוא לא מסוגל. תנסו! תעשו את ההשתדלות – והקב"ה יסייע. כך גם יעקב עצמו ניגש אל האבן, עשה את שלו כפי כוחו, ומשמים עזרו לו וגלל את האבן "כמו שמסיר פקק מעל החבית". יהודי לעולם לא אומר "אין לי כוח", "אין סיכוי", "זה גדול עלי". אלא דוחף קדימה, עושה את הצעד הראשון, ואז רואה איך הקב"ה משלים, מרים, פותח, ומוביל!!! מאיר ישראל ארונטי

בדף עג. כל דפריש מרובא פריש

מעשה שהיה בערב יום הכיפורים, אדם אחד עשה כפרות עם תרנגול, וקשר על רגל התרנגול חוט שיהיה לו לסימן שלא יסובב בו לכפרות פעם נוספת, והניח את התרנגול יחד עם שאר התרנגולים שעדיין לא עשו בהם כפרות, ולאחר מכן כשהלך לקחת את האחרים בשביל להשתמש בהם למנהג הכפרות לשאר בני ביתו, ראה שהחוט נפל ואינו מכיר כעת מי הוא אותו התרנגול שנעשה בו כפרה כבר, כעת הסתפק כיצד ינהג את סדר מנהג הכפרות עם שאר התרנגולים.

משבאה שאלה זו אל שולחנו של הגאון הגדול הרב יצחק זילברשטיין שליט"א, השיב שיש לדון בזה מהנלמד בשבוע החולף בסדר לימוד "הדף היומי" במסכת זבחים בדף עג. בסוגיית התערובות, שהנה בספר פרי אליהו (ח"ג סימן כא) נשאל שאלה זו, והביא להוכיח מהמשנה בדף ע: שאמרו כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל אפילו אחת בריבוא ימותו כולן, והקשו בגמרא בדף עג. ונמשך ונקרב חד מנייהו ונימא כל דפריש מרובא פריש, הוה לה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, אלא נכבשינהו דנינידי, כלומר נכוף אותם שינדו ואז לא יהיו קבועים ונוכל לומר כל דפריש מרובא פריש ויהיו מותרים, ותיצרו, אמר רבא גזירה שמא יבואו עשרה כהנים בבת אחת ויקחו ויקריבו וכו' אלא אמר רבא משום קבוע.

ולפי זה בנידון דידן יש עיצה לכבשינהו ונינידי, כלומר לכוף את כל התרנגולים שינדו ממקומם הקבוע ואז יקח כל תרנגול ונאמר על כל אחד בפני עצמו כל דפריש מרובא פריש ואינו האחד שנעשה בו כבר כפרות, ואף שבמסקנת סוגייתנו אמרו שאי"ז עיצה טובה, משום גזירה שמא יקח מן הקבוע, זה דוקא בקדשים שהוא איסור מהתורה וגוזרים, אבל לענין כפרות שאי"ז אלא מנהג ישראל ויותר קל דבר זה אפילו מאיסור דרבנן, בודאי לא גוזרים בזה שמא יקח מן הקבוע, ולכן יכול הוא להנידם ממקום קביעותם ואח"כ יקח כל אחד ואחד, וישאירו אחד שיסאר לבדו בסוף.

עוד עיצה יש, שיכול ליקח כל אדם הבא אחריו את כל התרנגולים שיש שם ביחד, ויאמר כל אחד שהוא עושה כפרה את אחד מאלה שעדיין לא נעשה בהם כפרה, וכיון שהוא רק מטעם מנהג אפשר לסמוך על 'ברירה', שהרי קימ"ל שבאיסור דאורייתא לא סומכים על ברירה, אבל באיסור דרבנן יש ברירה, וכל שכן כאן שאי"ז אפילו איסור דרבנן אלא מנהג ישראל, אפשר לסמוך בודאי על ברירה וישאירו אחד לבסוף 'יתברר' שהוא היה הכפרה הראשון.

ועל דרך זה שכפרות הוא איסור יותר קל, יתכן שהתרנגול של הכפרות בטל ברוב אף בלי נידי ובלי ברירה, מכיון שמדאורייתא גם בעלי חיים בטלים ברוב ורק חכמים אמרו לענין איסור שבעלי חיים אינם בטלים, ויש לומר שזהו דוקא באיסורים, אך כאן בכפרות אי"ז איסור שהרי בודאי שאפילו אותו התרנגול שעשו בו כפרה כשר לאכילה בלי פקפוק, אלא שלכפרות נהגו שכי"א לוקח תרנגול בפני עצמו, א"כ יתכן שהוא בטל ברוב כדין דאורייתא.

ואף שלכאוי יש לשאול את קושיית העונג יו"ט הידועה (סי' ד), שהרי אין כאן שום חלות על התרנגול של הכפרה ומה שייך ביטול, וזהו כמו ציצית שלא לשמה שנתערב בהרבה ציצית לשמה, שאי"א להחיל ע"י 'רוב' דין לשמה, ולכאוי ה"ה להיפך שלא שייך ביטול ברוב על דבר שאין עליו דינים.

אכן דעת הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל שאפשר להישאל על הכפרות כמו שאפשר להישאל על נדר, ואם כן לפי"ז רואים שחל איזה דינים על הכפרות, ולפי"ז שייך בזה ביטול ברוב, או את העיצה הראשונה של הפרי אליהו שינדו את התרנגולים ונימא כל דפריש מרובא פריש. (ע"פ חישוקי חמד)

אחת המעלות של לומדי הדף היומי שלומדים עוד ועוד מושגים בכל חלקי התורה! כל לימוד מרגלית! כל הלכה פנינה! והיהודי הלומד הוא אוצר שלם!!!

השיעור בדף היומי נמסר בכל ערב בין השעות 20:30-21:40 בבית הכנסת "התאחדות האברכים" רחוב מנחם בגין 48 פרדס כץ ב"ב (ליד טיפת חלב). השיעור נמסר בטוב טעם ודעת בבהירות ובשפה השווה לכל נפש מפי הרב מגיד השיעור שליט"א

בדף עא. שור שהמית את האדם

הנה שור שהרג את האדם נפסל מהקרבה. ויש לדון מה דין השור שהרג גוי האם גם בזה נפסל להקרבה או לא. הרע"ב (פ"ח מ"א) כתב שאף אם הרג גוי נפסל להקרבה ומותר בהנאה להדיט, ותמה השפת אמת היכן מקורו בפסוקים, וכתב שיתכן שזה תלוי במחלוקת הרמב"ם והראב"ד (איסורי מזבח פ"ד ה"ג) לגבי שור שרבע קטנה פחותה מבת ג"ש ויום אחד, שלדעת הרמב"ם אין השור נפסל להקרבה ולדעת הראב"ד נפסל להקרבה, וסברתם היא, שהרמב"ם סובר שהפוסל את השור להקרבה הוא האיסור שנעשה לישראל מחמתו, ולכן בפחותה מבת ג"ש לא נפסל, אך הראב"ד סובר שלא האיסור שנעשה מחמתו פוסל אותו מהקרבה אלא העבירה שעושה השור בעצמו היא זו שפוסלת אותו מהקרבה, ואע"פ שאינו בן דעת נפסל לגבוה. ולפי"ז אפשר לומר שלדעת הראב"ד גם שור שהרג עכו"ם נפסל לגבוה, ואע"פ שישראל שהרג עכו"ם פטור, אבל כיון שבן נח שהרג עכו"ם חייב, אף לגבי השור נחשב למעשה עבירה ונפסל מהקרבה, אבל לשיטת הרמב"ם שפסול השור להקרבה משום שגרם שתעשה עבירה על ידו, א"כ כשהרג עכו"ם לא נפסל, שהרי גם ישראל שהרג עכו"ם פטור. ועיין ברש"י שכתב שיתכן שמקור דעת הרמב"ם והרע"ב מסיימת הכתוב 'מן הבהמה' להוציא את הרובע, ו'מן הצאן' להוציא את הנוגח משמע נוגח ישראל ומשמע נוגח גוי.

בדף עג. כל קבוע כמחצה על מחצה דמי

ידועה השאלה על תפילת 'אנא בכח' שאומרים בסופה 'שועתינו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלומות' ולכאורה אם זה צעקה שנשמעת אפילו למרחוק א"כ אין צריך לזה להיות יודע תעלומות כדי לשמוע הצעקה. והנה נחלקו הראשונים אם ספק דאורייתא לחומרא, מדאורייתא לחומרא או מדרבנן לחומרא, ובתורה לענין כל תשחית כתוב (דברים כ כ) 'רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא' והיינו שרק אם תדע בודאות שאין העץ ההוא עץ מאכל מותר להשחיתו, משמע אבל בספק אסור, וא"כ אפשר להוכיח כמ"ד ספק דאורייתא לחומרא, ומתריצים בשם החת"ס שהקב"ה יודע כמה עצי מאכל יש וכמה עצי סרק יש בעולם וא"כ הו"ל קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה, ולפי"ז י"ל שכיון שהקב"ה יודע כמה רשעים וכמה צדיקים יש בעולם א"כ הו"ל קבוע וכמחצה צדיקים וכמחצה רשעים בעולם, והנה אמרו בקידושין (מ:) שאדם יראה עצמו חציו חייב וחציו זכאי, ולפי"ז כל אדם הצועק יש עליו מיד קיטרוג שהרי חציו רשע, לכן אנו אומרים 'יודע תעלומות' ואצל הקב"ה הצידקות והרישעות נידון כקבוע, וכמחצה על מחצה, לכן עם המצוה שמתפלל כעת אפשר להכריעו לכף זכות...

בדף עג. נכבשינהו דניידי ונימא כל דפריש

והיינו שנכוף את הבהמות לנוד ממקומם ונתיר את התערובת מדין כל דפריש מרובא פריש, הביא השואל ומשיב (מהדו"ק ח"א רנד) שהקשו האחרונים כיצד עושים זאת והלא דין הוא שאין מבטלים איסור לכתחילה, ותירצו ע"פ מש"כ הרא"ש בחולין (פ"ה ס"ה) בשם הבה"ג, שגם כשהתירו את התערובת מדין כל דפריש, לא התירו את שתי הבהמות האחרונות שבתערובת הואיל ואינם פורשים מרוב, ולפי"ז מובן שלכן אין כאן איסור של ביטול איסור לכתחילה, משום שאנו תולים שהאיסור נשאר בשתי הבהמות האחרונות. והבית יצחק (יו"ד ח"ב סי' קב אות ב) תירץ ע"פ מש"כ הט"ז ('אוי"ח תרכ"ב סק"ב) שבעשיית מצוה לא אסרו חכמים ביטול איסור לכתחילה. ועיין בערוך השולחן (יו"ד קי סנ"ד) שהוכיח מקושיא זו שבודאי לא היתה כוונת הגמ' שבכל קבוע תועיל פרישה בכוונה, שהרי לא מסתבר שרבנן יאסרו תערובת מדין כל קבוע ומאידך יתירו התחכמות להפקיע את האיסור, אלא ע"כ שקושיית הגמ' היתה אך ורק בתערובת קדשים שנתיר משום הפסד קדשים, ותירץ רבא שגם בקדשים אסרו רבנן לעשות כן משום שמא יבואו לקחת מהקבוע.

בדף עד: והא בעי סמיכה

מבואר מדברי התוס' (ד"ה והא) שכשאי אפשר לעשות סמיכה מקריבים גם בלי סמיכה שהרי אין סמיכה מעכבת, עוד כ' התוס', שאין לומר שרק בקרבנות הראויים לסמיכה אין מעכבת אבל כשאין ראוי לסמיכה אז סמיכה מעכבת, ולפי"ז נפסול את קרבנות הערל והמצורע משום שאין קרבן זה ראוי לסמיכה, וכדן כל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו, משום שבמ"ק (טז.) מוכח שטמא מת ומצורע יכולים לשלוח קרבנותיהם, הרי שאין סמיכה מעכבת גם כשאין ראוי לסמיכה. אמנם התוס' רי"ד בגיטין (כח: ד"ה השולח) כתב שכל מה ששנינו שאין סמיכה מעכבת היינו רק בקרבנות הראויים לסמיכה וכמו שאמרנו לענין ראוי לבילה. ובתורת הראשונים (אות טו) ביאר שנחלקו בעלי התוס' האם סמיכה היא חובת הקרבן או חובת הבעלים, שלדעת התוס' היא חובת הבעלים ולכן גם כשאין הקרבן ראוי לסמיכה דהיינו שאין הבעלים יכולים לסמוך ניתן להקריב הקרבן, אבל התוס' רי"ד סבר שסמיכה היא מחובת הקרבן ואם אינו ראוי, הסמיכה מעכבת בו.

בדף עו. ולתת לתוכה תבלי חולין ותבלי תרומה

התוס' בכמה מקומות (חולין קל: ועוד) הקשו איך מותר להכניס תבליני חולין לתוך חתיכות הקדשים והרי מכניס חולין לעזרה, וכן הקשו ממה ששנינו במנחות (כא:) שאם אין בחתיכות הקדשים או במנחה כדי שביעה, יאכלו הכהנים חולין ותרומה עמה כדי שהקדשים יהיו נאכלים על השובע, ואיך יכול הכהן לאכול חולין ותרומה בתוך העזרה, הרי מכניס חולין לעזרה. ותירצו, שדוקא כשמביא חזה ושוק וכיוצא בזה יש קפיצא בעזרה משום שעושה בהם עבודות שמניפים וזה כעין מעשה הקרבה אבל הבאת תבלינים או חולין ותרומה הנאכלים עם הקדשים אין קפיצא להכניסם לעזרה. והר"ן כתב ששיטת הרמב"ם (שחיטה פ"ב ה"ג) שאסור להכניס חולין בעזרה אף באופן שאינו עושה עמהם עבודה, ומה שכאן מותר זהו משום 'צורך אכילה' שהואיל והתבלין מסייע לאכילת הקדשים אין בזה איסור של חולין בעזרה, וכשם שמצאנו שאסור לישיב בעזרה אבל כשיושב לאכול הקדשים מותר בעזרה, וכ"כ התוס' ביומא (כה: ד"ה אין) שכיון שאכילה היא צורך עבודה מותר לישיב ולאכול בעזרה.

דף ע – התורה אמרה יבא איסור נבילה ויחול על איסור חלב, יבא איסור טריפה ויחול על איסור חלב, כאן איסור חל על איסור, וסימנך: דף ע' נוטריקון על איסור.

דף עב – איסורי הנאה ליבטלו ברובא, וכ"ת חשיבי וכו', וסימנך: דף ע"ב ר"ת עירבוב ברוב.

דף עג – כללים בעירבוב דבר בדבר, כל קבוע כמחצה על מחצה דמי וכל דפריש מרובא פריש, וסימנך: דף ע"ג ר"ת עירבוב גדול.

חידות הדף

שאלות

- א. האם צריך לבלוע את הכזית מצה בליל פסח בבת אחת או שאפשר לאכלה כדרך אכילה רגילה?
ב. עינוי הדין לבהמה האם זה שייך או רק בבני אדם?
ג. היכן מצינו בסוגייתנו איסור 'מוקצה' בלי קשר לשבת או ליום טוב?
ד. האם איסור 'בריה' בטל בתשע מאות ושישים או באלף או לעולם לא?
ה. כיצד יתכן שאדם לומד תורה שעה אחת ביום ונחשב לו שלמד חצי יום?
ו. האם דברים שבמניין אינם בטלים בתערובות מן התורה או מדרבנן?
ז. תרומה האם היא דבר שיש לה מתירים או לא?
ח. נשים האם יש להם גם חלק בקרבנות ציבור?
ט. איזו הלכה בהלכות פדיון הבן למדו הפוסקים מסוגייתנו שאמרו שיכול הכהן לצלות או לבשל את בשר הקדשים?
י. האם יש לכהן מצוה מדאורייתא לאכול תרומה?

תשובות

- א. **בדף ע.** חד לשיעור אכילה. כתב המגן אברהם (או"ח תעה סק"ד) בשם התרומת הדשן שצריך לכתחילה לבלוע את הכזית של מצה בליל הסדר בבת אחת, כיון שסתם אכילה היא בבת אחת, וכיון שכתוב לשון אכילה 'בערב תאכלו מצות' צריך לכתחילה לאכול ולבלוע כזית בבת אחת, אולם הביא המג"א עוד את דעת המהר"ל שאף לכתחילה יכול לאכול מעט מעט ובלבד שיאכל כזית תוך כדי אכילת פרס, ויש שדייקו שמכך השו"ע לא הביא את חומרת התרומת הדשן, נראה דעתו שאין להחמיר כן אפילו לכתחילה, וכן נוהגים רוב העולם.
- ב. **בדף ע:** אי בשור הנסקל וכו'. בתוס' (ד"ה אפילו) כתב בשם רבינו תם ששור שנגמר דינו לסקילה אע"פ שמותר בהנאה מחיים, א"א למכרו משום שמענה את דינו, וכ"כ הר"ן בסנהדרין (עט: סוף ד"ה רשב"ל) שיש עינוי הדין גם בבעלי חיים. ועיין בערוך לנר (שם בתוד"ה בשור) שלמד שזוהי מחלוקת הרמב"ם והראב"ד, שלדעת הראב"ד יש איסור עינוי הדין אף בבע"ח ולדעת הרמב"ם אין איסור זה בבעלי חיים. ועיין בדבר אברהם שביאר במה נחלקו הראשונים (ח"ב סימן לד או"ב-א).
- ג. **בדף עא.** במקצה. והיינו בהמה שייחודה לצורך תקרובת עבודה זרה והקצו אותה לשם כך, כמו שביאר רש"י (ד"ה נתערבו), והרמב"ם (בפינה"ש) ביאר שהקצו אותה שתהא היא עצמה עבודה זרה, והראב"ד כתב (איסורי מזבח פ"ד ה"ד) שמסורה הבעלים כבר לכמרי העבודה זרה.
- ד. **בדף עב.** ונבטלו ברובא. במשנה בחולין (צו:): אמרו שגיד הנשה שנתערב עם שאר גידים הכל אסור, ואמרו שם (צט:): שגיד הנשה נחשב ל'בריה' ואינו בטל. וכתבו התוס' שבריה לא בטילה אפילו באלף, אמנם הר"ן שם כתב שאין בריה בטילה במאה אך באלף בטילה, והביא לזה ראיה מהירושלמי במס' תרומות, ורבינו שמשון שם כ' שבריה בטילה בתשע מאות ושישים, עיי"ש.
- ה. **בדף עג.** כל קבוע כמחצה על מחצה דמי. מכאן למדו הלומדים יסוד, שיכול האדם ללמוד תורה אך הוא כעלה נידף וכל "דבר חשוב" מפריעו ומבטלו מהלימוד... אך יכול להיות שאדם ילמד תורה אפילו רק שעה אחת ביום בלבד, אך השעה הזאת היא קבועה לגמרי והוא מתנתק מכל העולם ואף מהנייד... ובזמן הזה הוא בבחינת אדם כי 'ימות' באוהל התורה, אזי לאדם זה נחשב לימודו 'לקבוע' שהרי אינו זז מלימודו זה בעד כל הבלי העולם הזה, א"כ קבוע הוא ושנינו בסוגיין 'כל קבוע' – כמחצה על מחצה דמי ומרויח שנחשב לו לימודו כאילו למד חצי יום ממש...
- ו. **בדף עד.** דאמרינן הך דנפל היינו דאיסורא. מדברי התוס' בסוגיין (עג: ד"ה אלא) מבואר שכל הדברים החשובים כמו דבר שבמניין ובעלי חיים וחתיכה הראויה להתכבד ובריה, מן התורה בטלים ברוב ורק דרבנן החמירו בהם שלא יתבטלו מחמת חשיבותם. אמנם מהתוס' במעילה (כא: ד"ה פרוטה) משמע שמדאורייתא דבר חשוב אינו בטל, ועיין בפרי חדש (יו"ד סי' ק סק"ג) שעמד בזה.
- ז. **בדף עד:** אבל תרומה דיש לה מתירים לא. במסכת נדרים (נט:). אמרו שתרומה היא דבר שאין לה מתירים משום שאין מצוה להשאל על התרומה, וזה סותר לסוגיין. וביארו האחרונים, שמצד האפשרות להשאל נחשב לאין לו מתירים אך מצד שניתן למכור את כל התרומה לכהן הו"א שנחשב יש לו מתירים, וע"ז תירצו בגמ' שגם מצב זה נחשב לאין ל"מ, משום שלכהנים תמיד היה מותר ולישראלים תמיד נשאר אסור.
- ח. **בדף עה.** מה ציבור גברי. ביאר רעק"א (שו"ת ס"ט) שהכוונה בזה משום שאין לנשים שום חלק בקרבנות ציבור, אך החיבת הקודש (ד"ה מה) כ' שלנשים יש חלק בקרבנות ציבור, ודנו האחרונים שם לפי"ז בדין נשים בתפילת מוסף, עיי"ש.
- ט. **בדף עו.** רשאים הכהנים לאוכלן צלויים שלוקים ומבושלים. והטעם בזה נתבאר ברש"י: דאמר קרא לך נתת למשחה, לגדולה כדרך שהמלכים אוכלים. כ' הפוסקים שמכאן נלמד גם שאבי הבן יעמוד לפני הכהן בזמן פדיון הבן, והכהן ישב בדרך חשיבות לקבל המתנה, שהרי נאמר למשחה בהם.
- י. **בדף עו.** תרומה. באכילת קדשים בפשיטות יש מצוות עשה, ובתרומה נחלקו הראשונים, עיין בחזון איש (שביעית יד סק"י) ונתיבות הקודש ועוד.

מילתא דבדיחותא

בדף עה: ונאכלים לשני ימים ולילה אחד

אמר פעם אחד האדמו"רים: לברכת המזון הנאמרת במנין של עשרה נדרשים שבעה שאכלו ממש, ואילו לתפילה במנין מספיק שישה מתפללים ממש ואפשר לצרף אליהם עוד ארבעה שהתפללו כבר, ומפני מה החמירו בברכת המזון יותר מתפילה?? משום שמוטב לקב"ה שיהיה עוד יהודי אוכל, משיהיה עוד יהודי מתפלל...

בדף עו. לית לה תקנתא כלל

הגאון ר' יעקב דוד סלוצקער התפרסם כדרשן מופלא הכובש את לב שומעיו ומעוררם לבכיה, פעם אחת נשא הספד על רבה של קהילה קטנה, שהלך לעולמו, הוא הפליג בדברים הנוקבים ויורדים עד חזרי בטן, אך למרבה הפלא נשאר הקהל שווה נפש ולא הזיל דמעה אחת, שאל אותו אחד ממקורביו, היתכן? היכן כח הדרשות שלך?! השיב לו רבי יעקב דוד: כל כוחי הוא רק בפתיחת הברז, אבל אם החבית ריקה ויבשה מה תועיל פתיחת הברז?...

בדף ע. התורה אמרה

סטודנט, שהיה רחוק מחיי תורה ומצוות עוד מזמן קטנותו, הגיע לאודסה למרות ריחוקה הגיאוגרפי, כדי ללמוד מקצוע נחשק שקל יותר ללמוד ולהשתלם בו במקום זה. הוא מעולם לא התעניין ביהדות ואף לא חשב להיכנס לאחד מארגונים הקירוב או להשתתף בסמינר לחוזרים בתשובה. כשפנו אליו מארגון 'דרשו' והציעו לו ללמוד 'דף יומי בהלכה', שהוא לימוד ההלכות הנהוגות באורח החיים היהודי דבר יום ביומו בצורה מעניינת, הוא לא חשב שמדובר במשהו שיקבע לו את אורחותיו. ואם לשמוע מעט הלכות, ועוד מעניינות, מדוע לא? וכך למחרת היום הוא מצא עצמו עם עוד כמה צעירים יהודים בני המקום בשיעור ללימוד הדף היומי בהלכה, שם החל לשמוע את השיעור הקבוע מפי מגיד השיעור, בשל חשיבות העניין של שמירת השבת, החליט מגיד השיעור כי יתחיל ללמוד עם הצעירים הלכות שבת בסדר קבוע מבלי להכניס דבר מלבד לימוד ההלכה. ואכן הבחור נהנה מהשיעורים, ולמרות עול לימוד העמוס בחשבונאות ומתמטיקה, השתדל שלא לוותר עליהם, ובשל כך ההלכה החלה לחדור אף למוחו וללבו, ובמהלך הזמן החליט לנסות ולשמור שבת ככל הניתן. למרות שלא הקפיד על קלה כבחמורה, אבל בהיכרותו עם ההלכות ידע כבר לסווג מה הן הלכות העיקריות הנוגעות לעבירות מן התורה, שעליהן החל לתת דעתו לנסות להקפיד בהן, וכך אט אט החל יותר לשמור את השבת במידת הניתן.

לא עברו אלא מספר חודשים והגיע מועד המבחן המכריע לקבלת התואר שלשמו הגיע לאודסה, ועבורו השקיע שנים רבות של לימוד אינטנסיבי ועקבי. בשל רצונו להשתלם יותר ולשלוט היטב בחומר, הוא דחה את האפשרות והחליט להיבחן במועד ב'. כעבור חודש כשנקבע המבחן למועד ב', חשכו עיניו: התברר כי המבחן נקבע דוקא ליום שבת קודש, והוא, ששומר על מצוות השבת לכל הפחות ברובן הגדול, לא יוכל לנסוע לאוניברסיטה ולמלא את המבחן בכתיבה האסורה בשבת. הוא פנה למורים, ומשם הועבר למנהל היחידה, עד שהגיע למנהל הראשי בקמפוס והתחנן לפניו שבשל מצפוניו היהודי לא יוכל להיבחן בשבת, ומבקש הוא בכל מחיר לקבל דחיה ליום למחרת או ליום קודם לכן, ובלבד שלא יצטרך לחלל את השבת עליה הוא מקפיד מאז החל לשמוע שיעורי הלכה. הדיקן ניסה לפתור את הבעיה, אך ראה שאין כל דרך חוקית לכך, שכן מדובר במועד ב' ואם לא יעשה זאת עתה לא יוכל להשלים זאת כלל. הוא הודיע לו בצער שאין כל דרך למרות ניסיונותיו, והוא יהיה חייב לעשות את המבחן בשבת, שאם לא כן יפסיד את כל התואר שעמל עליו מזה שנים.

הסטודנט שהיה אמור להתחבט סביב אחת הדילמות הקשות שפקדוהו, לא התלבט לרגע, ובו מקום הודיע למנהל שהוא אינו נבחן בשבת, ויהי מה, שכן ההלכה היא חשובה לאין ערוך, ולמרות שיועד הוא את ההפסד הכרוך בכך, הוא נוטל זאת על עצמו. המנהל ניסה לשכנעו שלא יפגע בעצמו לאחר עמל כה מפרך שעמד בו בהצלחה ממש עד הרגע האחרון, אך כל פניותיו נפלו על אוזניים ערלות. השבת אותה החל לשמור מאז לימודו בשיעור ההלכה, היתה חשובה בעיניו יותר מכל. הוא ויתר על המבחן על כל הכרוך בדבר.

המגיד-שיעור מספר, כי למרות שהיה אך טבעי לראותו במצב רוח ירוד, הוא חש לאחר מכן כי עשה מעשה גבורה, ואמר שחש שמחה שהגיע לידי ניסיון כשביקשוהו שלא ישמור את השבת, וכיהודי היועד כי ההלכות מחייבות אותו בהתנהגות אחרת בשבת - הוא ויתר ובלבד שלא לפגוע בהלכה.

לא עברו אלא שבועיים ימים, והוא נקרא באופן אישי לחדרו של דיקן האוניברסיטה האחראי על כל הקמפוס הגדול המשתרע על פני דונמים רבים ומחלקות שונות. הדיקן סיפר לו שלאחר שהגיע אליו המקרה וראה כי קיבל החלטתו על פי צו מצפוניו הטהור ללא כל שיקולים צדדיים, והסכים לוותר ויתור ענק - הוא חורג לראשונה בחייו מהרגלו ומאפשר לו להיבחן עתה בחדרו. הוא הוציא את המבחן ונתן לו לכתוב אצלו בחדרו לפי הזמן שנדרש עד להשלמתו. וכך אכן אירע, הוא הצליח במבחן. הדבר גרם לסערה רבה ברחבי העיר כולה, ובמיוחד בקרב הסטודנטים היהודים. כשידברו עמו חבריו על כך, הפטיר באומרו: כנראה יותר ממה שאני החלטתי לשמור על השבת, החליטה היא לשמור עלי. זה הביא בקרבו מהפכה של ממש, שבעקבותיה התקרב יותר לבוראו, עד שנעשה יהודי שומר תורה ומצוות המקפיד על קלה כבחמורה.

ניתן לחזיר עלון זה ועלוני קודמים במערכת "שבת" בקול הלשון

לעילוי נשמת
ר' מיכאל דפן
בן דיין
ז"ל

העלון מוקדש
ליוזח העון
ליוסף בן ויזלטה
חי"ו

ניתן להאזין לשיעורי הרב
ר' אברהם נעימי שליט"א
גם דרך "קול הלשון" 6761*
בשידור חי, או בשידור חוזר
בהקשת 7* ואח"כ 996908

לברכה והצלחה
לנדיב הדגול ר'
ניסים בן זחבה
חי"ו

העלון מוקדש
לרפואה שלימה
לר' ניסים בן אהרן
ורחמי בת קלרה
חי"ו

ניתן להאזין לשיעור בדף היומי בשידור חי ושידורים חוזרים בכל ערב בשעה 20:30
בקו כל רגע במס' 0799-170-770 וכן בקו היכל המלך שלוחה 7 במס' 0723-400-550
כמו כן ניתן להעביר תרומות עבור הוצאת העלון וכיבוד לשיעור בטל' 0548496909